

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

גיליון 487 | ד' חשוון תשס"ט | 22.10.09 | משוגר למנויים בלבד | kav1@bezeqint.net | www.kavnet.co.il
מו"ל ועורכת: סגיל בן ארצי | עריכה: מיכל חביב | המערכת: היסמין 1 רמת אפעל | טל. 03-6354484 | פקס. 03-6354490

התוכנית להכשרת אקדמאים להוראת מתמטיקה ומדעים; מה יקרה כשהבונוסים ייגמרו?

מסיימי התוכנית יקבלו במשך שלוש שנים תנאי שכר מפליגים. האם יישארו בבתי"ס בתום התקופה? מנהל האגף להכשרת כוח אדם במשה"ח סבור שכן

ממסיימי ההכשרה במשך שלוש השנים הראשונות בהוראה; 72 אלף ש"ח – למי שילמד בחטיבת ביניים, ו-108 אלף ש"ח – למי שילמד בחטיבה העליונה. בחישוב פשוט מדובר בעלות נוספת של כ-60-40 מיליון ש"ח. מסיימי התוכנית, שיתחייב לעבוד במערכת החינוך שנתיים נוספות, יקבל בונוס נוסף או מימון ללימודי התואר השני.

כידוע, המטרה העיקרית של התוכנית היא לפתור את בעיית המחסור במורים במקצועות אלו, שקיים כבר כיום בחטיבות העליונות, ועומד להגיע לשיאו בשנת 2013.

למשה"ח אין ערובות לכך שהאקדמאים שיתכשרו להוראה במסגרת התוכנית אכן יישארו במערכת החינוך לאחר תום תקופת הבונוסים הנדיבים, ויסתפקו בשכר מורה רגיל. האם משה"ח אינו חושש מגל של נטישת המערכת במקצועות נחוצים אלה בעוד מספר שנים? מנהל האגף להכשרת כוח אדם מסביר, כי המועמדים לתוכנית יבדקו במיונים גם מבחינה אישיותית – "האם יש להם רצון לתרום למערכת החינוך?" לדבריו, לא יתקבלו לתוכנית מועמדים בעלי השכלה נדרשת, שבמקרה הם מובטלים כיום, ואין להם תחושת שליחות. גרינפלד מוסיף, כי משה"ח יספק למשתתפי התוכנית תמיכה וליווי בבתי"ס, כדי שהקליטה שלהם במערכת החינוך תהיה רכה. לדבריו; "הניסיון מהתוכניות להכשרת מצוינים להוראה מלמד, כי מורים טובים נשארים במערכת, אם הקליטה שלהם בשנים הראשונות היא רכה. במצב כזה הם אינם מאבדים את המוטיבציה שלהם".

(המשך בעמ' 2)

כשבוע בלבד לאחר פתיחת ההרשמה לתוכנית להכשרת אקדמאים להוראת מתמטיקה ומדעים בחטיבות העליונות, כבר נרשמו אליה כ-1,700 מועמדים. על כך מסר לקו לחינוך מנהל האגף להכשרת כוח אדם במשה"ח, נוח גרינפלד. ההרשמה לתוכנית תינעל רק בסוף החודש, ולכן יעלה אולי מספר המועמדים בכמה אלפים נוספים. כידוע, משה"ח מבקש להכשיר במסגרת התוכנית 500 אקדמאים להוראה. מסיימי התוכנית ישולבו בבתי"ס כבר בתחילת שנת הלימודים הבאה. הלימודים בתוכנית יחלו בסוף חודש נובמבר 2009, לאחר סיום תהליך המיון.

ההכשרה במסגרת התוכנית תתקיים בטכניון, אוניברסיטת חיפה, אוניברסיטת בר אילן, שלוחת אילת של אוניברסיטת בן גוריון, ובמכללות להוראה – בית ברל, תלפיות, סמינר הקיבוצים ואחוזה. התוכנית להכשרת אקדמאים להוראת מתמטיקה ומדעים מופעלת בעקבות הצלחתה של תוכנית בקנה מידה מצומצם יותר, להכשרת אקדמאים כמורים לאנגלית. לדברי גרינפלד, את התוכנית הקודמת החלו כ-100 אקדמאים וסיימו אותה 93, כך שהנשירה ממנה הייתה מצומצמת יחסית. כל מסיימי התוכנית שולבו השנה בעבודה בבתי"ס.

לדבריו, עלות ההכשרה במסגרת התוכנית להוראה תעמוד על כ-40 מיליון ש"ח, כולל מלגות קיום. את התוכנית מממנים; משה"ח – ב-13 מיליון ש"ח, משרד האוצר – ב-20 מיליון ש"ח, והות"ת (הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה) – ב-6.5 מיליון ש"ח.

יש לציין, כי סכום זה אינו כולל את הבונוסים, שיקבל כל אחד

התאגדות המנהלים מבקשת להקדים את פרסום המיקוד לסמוך לתחילת שנת הלימודים

לפי שעות ההוראה שעומדות לרשותם. לוקר טוען, כי כיום אין כל התאמה בין מספר שעות ההוראה ובין כמות חומרי הלימוד במקצועות השונים. לטענתו, המחסור בשעות הוראה הולך ומחמיר בשל השינויים בתוכניות הלימודים ודרישות נוספות המועברות על ידי המפמ"רים "כל יום שני וחמישי". גם נושא חוסר ההתאמה בין מספר שעות ההוראה והיקף חומרי הלימוד במקצועות השונים יועלה במפגש הנהלת התאגדות המנהלים עם ראשי משה"ח.

התאגדות המנהלים מבקשת להקדים את פרסום המיקוד לבחינות הבגרות לסמוך לתחילת שנת הלימודים. בקשה זו תעלה במפגש שיקיים הארגון עם ראשי משה"ח. על כך מסר לקו לחינוך יו"ר הנהלת התאגדות המנהלים, אריה לוקר. לדבריו, מועד הפרסום הנוכחי, סמוך ליציאה לחופשת הפסח, אינו מאפשר למורים ללמד חלק ניכר מחומר הלימוד לבגרויות. בעיה זו קיימת בעיקר במקצועות רבי מלל, כמו היסטוריה וספרות. לדברי לוקר, פרסום מוקדם של המיקוד יסייע למנהלים ולמורים לתכנן את נושאי הלימוד השנתיים

ראשי מכללות להוראה; פיתוח מקצועי במסגרת אופק חדש - משימה כמעט בלתי אפשרית

לעשות זאת, ובלבד שהקורסים קיבלו את אישור המשרד ונערכים בהתאם למתווה שלו. קורסים שאושרו לביצוע במכללות, בהיקף של 120 שעות, יקבלו הכרה לצורך קידום. עוד נמסר, כי נגר תקיים השבוע מפגש משותף עם הגורמים האחראים על ההתפתחות המקצועית במכללות לחינוך, כדי להבהיר להם את הנהלים והכללים שגובשו במסגרת הסכם אופק חדש.

מורים שמלמדים בבתי"ס המיישמים את רפורמת אופק חדש מתלוננים כי שעות ההוראה הארוכות ושבוע העבודה המלא מקשים עליהם לצאת להשתלמויות בהיקף נרחב, ולמעשה לקדם את עצמם מקצועית. בשיחה עם קו לחינוך טוענים כמה ראשי מכללות, כי מספרם של המורים המבקשים להשתתף בהשתלמויות במכללות ירד מאוד השנה. מדובר בהשתלמויות ולימודי תעודה שהיקפם השנתי

120 שעות ומעלה, הרבה מעבר ל-60 שעות ההשתלמות השנתיות המוקצות למורים במסגרת אופק חדש. לדברי אחד מראשי המכללות הגדולות, מורים רבים המשתתפים ברפורמה, שביקשו להירשם ללימודי תעודה ולהשתלמויות המתקיימות במכללות, חזרו בהם. לדבריו, המורים מציינים כי נתקלו במערכת בירוקרטית מתישה ובקושי לקבל אישורים ללימודים ממשה"ח.

ממשה"ח נמסר בתגובה, כי מדיניות המשרד מעודדת את התפתחותם המקצועית של המורים ותומכת בה, ובכלל זה במכללות להוראה. לדברי סמנכ"לית המינהל להכשרה והתפתחות מקצועית של עובדי הוראה במשה"ח, גילה נגר, במסגרת מתווה המדיניות להתפתחות מקצועית של אופק חדש, ניתן הקידום בדרגה לאחר שעובד ההוראה השתלם בהיקף של 180 שעות, במהלך שלוש שנים. לדבריה, מורים המעוניינים להשתלם במכללות להוראה, יוכלו

מתחילים ללמד; ראיון עם בוגרים של תוכנית המצוינים

משה"ח מעניק מלגות ותנאי לימוד מיוחדים למתקבלים לתוכניות המצוינים במכללות להוראה. מהמועמדים למסלולים אלה נדרש ציון משולב של 625 לפחות, שהוא שכלול של הציון הפסיכומטרי וממוצע הציונים בבגרות. הלימודים במסגרת התוכנית נמשכים שלוש שנים, במקום ארבע שנים בתוכניות הרגילות. רבים ממשתתפי תוכניות המצוינים יש רקע בהדרכה בתנועות נוער או בפיקוד בצה"ל. כך, למשל, מספר שמואל צ'ציק, בוגר התוכנית במכללת אחוה, כי שימש בעבר כמדריך בתנועת הנוער העובד והלומד וכמפקד ביחידה לוחמת. צ'ציק מציין, כי הניסיון הטוב שהיה לו עם מורים בתקופת לימודיו במערכת החינוך בגבעתיים, היווה מניע מרכזי לבחירתו במקצוע ההוראה.

בוגרת נוספת של התוכנית באחוה, רותם גוארון, הייתה חברה בתנועת נוער ואף התנדבה במסגרתה לשנת שירות בגרעין עווד לפני השירות הצבאי. גוארון מספרת, כי בחרה בהוראה מתוך רצון לתרום לחברה ולעסוק במקצוע מעניין.

צ'ציק מתכנן לעבוד כמורה מספר שנים ואחר כך לפנות לניהול. כדי לקדם יעד זה הוא מתעתד להתחיל את לימודי התואר השני במינהל מערכות חינוך כבר בשנה הבאה. צ'ציק מלמד השנה היסטוריה ואזרחות בחטיבת ביניים בהרצליה. לדבריו, הוא וכמה מחבריו, שהוכשרו ללמד בחינוך העל יסודי, ביקשו למצוא עבודה בתיכונים, אך נתקלו בתשובות שליליות. צ'ציק מספר, כי שלח קורות חיים לתיכונים רבים שחיפשו מורים, והופתע שלמרות כישוריו לא הוזמן אפילו לראיונות. כששאל על כך את המנהלים, נענה כי הם מחפשים מורים בעלי ניסיון בהגשה לבגרות.

לעומת צ'ציק, גוארון המלמדת השנה בביה"ס היסודי במושב קדרון, לא התקשתה למצוא עבודה. גוארון, המלמדת חינוך מיוחד, מביעה ביטחון בכך שתתמיד בעבודה במערכת החינוך, ובמקביל תמשיך בלימודים אקדמאים לתואר שני.

על הלימודים במסלול למצוינים אומרים השניים, כי היו קשים אך גם מתגמלים. לדבריהם, עומס הלימודים בתוכנית המצוינים גדול, ומשתתפיו נדרשים לקבל ציון ממוצע של 90 ומעלה בקורסים שהם לומדים. בנוסף, משתתפים הסטודנטים בפרויקטים מיוחדים במכללה ובקהילה, למשל מארגנים אירועים וימי עיון במכללה או מלמדים תלמידי תיכון מחוננים במרכזים קהילתיים. עם זאת מציינים השניים, כי קיבלו מצוות המכללה "תנאי חממה" בתחומי הסיוע האישי והלימודי.

התוכנית להכשרת אקדמאים להוראת מתמטיקה ומדעים; מה יקרה כשהבונוסים ייגמרו?

(המשך מעמ' ראשון)

רווח מכל היבטיו); מסיימי המסלול ייכנסו לבתי"ס לפני שהמורים הוותיקים יפרשו, וייעזרו בניסיונם של אלה, ואילו המערכת תרוויח את המוטיבציה הגבוהה של המורים החדשים.

לדבריו, בשל המצב הכלכלי נוצרה הזדמנות לגייס כוח אדם איכותי להוראת מתמטיקה ומדעים, והייתה זו טעות אם משה"ח לא היה מנצל אותה.

על נתוני ההרשמה הכלליים למכללות להוראה, שלא גדלו בצורה משמעותית השנה, אומר גרינפלד כי "דריכה במקום" בתחום זה היא דבר טוב. לדבריו, המעמד המקצועי של ההוראה יוצר קשיים בגיוס צעירים.

כמו כן סבור גרינפלד, כי מסיימי המסלול יקודמו מהר מאוד לתפקיד רכי מקצוע, דבר שעשוי גם כן להעלות את המוטיבציה שלהם להישאר במערכת החינוך.

כידוע, אלפי מורים עוזבים מדי שנה את מערכת החינוך. לשאלה האם לא היה עדיף להשקיע את תקציב התוכנית במורים בפועל, כדי שאלו יישארו במערכת, עונה גרינפלד בשלילה. לדבריו, חלק גדול מהמורים המלמדים כיום מתמטיקה ומדעים הם בני למעלה מ-50, ומתקרבים לגיל הפרישה. אין כמעט מורים צעירים במקצועות אלה במערכת החינוך. גרינפלד מוסיף, כי נוצר קעת מצב של "WIN-WIN" (מצב של

מגוון מערכי שיעור לרשותך באתר רשת מורים.
אתה מוזמן להעלות לאתר גם את המערכים שלך.

www.hem.co.il

מחקר אמריקני; התלמידים החלשים הם הנשכרים ביותר מהלימודים בכיתות קטנות

התלמידים, שלמדו עד כיתה ג' בכיתות קטנות, בנות 17-13 תלמידים, היו גבוהים משמעותית גם בכיתות ד'-ח' מאלה של התלמידים שלמדו בכיתות רגילות.

המחקר הנוכחי עשה שימוש בנתונים שנאספו בפרויקט סטאר (Project STAR) - מחקר ארוך טווח, העוסק בהשפעת גודל הכיתה על הישגי התלמידים. המחקר נערך במדינת טנסי, בקרב מדגם מייצג של 11 אלף תלמידים.

עורכי המחקר מדגישים, כי פרויקט סטאר לא בחן את ההוראה בכיתות, ולכן לא ניתן לקבוע על פיו מדוע כיתה קטנה תורמת לשיפור הישגים ולצמצום הפערים. עם זאת, מעלים עורכי המחקר את ההשערה, כי למורה בכיתה קטנה קל יותר לאתר תלמידים חלשים, ולספק להם את ההוראה המתאימה לצורכיהם. כמו כן סבורים החוקרים, כי בכיתה קטנה יש יותר אפשרויות לתלמידים החלשים לקיים אינטראקציה עם המורה. את המאמר המלא ניתן למצוא בכתובת;

http://news.msu.edu/story/6948/&topic_id=9

תלמידים חלשים הם הנשכרים ביותר מהלימודים בכיתות קטנות, כך עולה מממצאי מחקר אמריקני חדש. המחקר בחן את ההשפעה של גודל הכיתה על הישגי התלמידים. תוצאות המחקר מתפרסמות במאמר בשם "מהן ההשפעות ארוכות הטווח של כיתות קטנות על הפער בהישגים? עדות ממחקר מתמשך". המאמר מתפרסם בגיליון נובמבר 2009 של כתב העת American Journal of Education. את המחקר ערכו ד"ר ספיירוס קונסטנטופולוס, מאוניברסיטת מישיגן, וד"ר ויקי ציאנג, מאוניברסיטת נורת'ווסטרן באילינוי.

במחקר נמצא, כי הישגיהם של כלל התלמידים, שלמדו בכיתות קטנות החל מהגן ועד לכיתה ג', גבוהים מהישגיהם של התלמידים שלמדו בכיתות רגילות באותן שכבות גיל. הפער המשמעותי ביותר בהישגים נמצא בין תלמידים חלשים שלמדו בכיתות קטנות, ובין תלמידים חלשים שלמדו בכיתות רגילות. במחקר נמצא עוד, כי הפער בהישגים בין התלמידים החזקים והחלשים הצטמצם מאוד בכיתות הקטנות. עוד נמצא במחקר, כי הציונים במבחני הישגים האמריקניים של

מחקר בריטי ממליץ; להתחיל את הלימודים הפורמאליים רק בגיל שש

הממשלה הבריטית תומכת בהקדמת הלימודים בביה"ס לגיל ארבע, במקום לגיל חמש כיום.

בנושא תוכנית הלימודים, מציין הדו"ח כי בבתי"ס היסודיים בבריטניה היא מתמקדת כיום בעיקר בקריאה, כתיבה וחשבון. התלמידים זוכים רק למידה מצומצמת מאוד של חינוך בתחומים אחרים. על פי הדו"ח, יש להרחיב את תוכנית הלימודים בחינוך היסודי לשמונה תחומים, הכוללים גם אומנות ויצירתיות, שפות, מדעים וטכנולוגיה.

בנושא ההוראה טוען הדו"ח, כי המדיניות של הממשלה לחינוך היסודי צמצמה מאוד את תחומי ההתמחות של המורים. כתוצאה ממדיניות זו הוכשר בעשור האחרון דור מורים דל ברוחו וחסר גמישות. בדו"ח נטען, כי אחת המטרות המרכזיות, שהיו לממשלה בהנהגת ההכשרה המצומצמת להוראה בחינוך היסודי, הייתה להוזיל עלויות. הדו"ח ממליץ להכשיר לחינוך היסודי מורים המתמחים בתחומי דעת מגוונים, למרות עלותה של הכשרה כזו. כמו כן ממליץ הדו"ח, שההתמחות להוראה תימשך שנתיים לאחר תום הלימודים האקדמיים, במקום שנה בלבד כיום.

בדו"ח מובעת דאגה מהטיפול בילדים בעלי צרכים מיוחדים בבתי"ס היסודיים בריטניה. בדו"ח נטען, כי ילדים רבים מדי מוגדרים כבעלי צרכים מיוחדים על בסיס סטריאוטיפי ומפלה, במקום על בסיס מבדק שקול. כמו כן, הורים ובתי"ס רבים מתוסכלים בשל מחסור בתמיכה ובמשאבים בחינוך המיוחד. הדו"ח קורא לעריכת מחקר עצמאי בנושא החינוך המיוחד בבריטניה. הדו"ח גם מביע דאגה מחוסר המשמעת בכיתות בבתי"ס היסודיים. בדו"ח נטען, כי הפתרון לבעיות ההתנהגות של התלמידים הוא שיפור ההוראה ולא החמרת נהלי המשמעת.

הדו"ח מציע להחליף את מערכת המבחנים הארציים הקיימת בחינוך היסודי בבריטניה במבחנים חדשים, שיראו למורים ולהורים את התקדמות התלמידים. מבחנים אלה לא ידרגו את הישגי בתי"ס בטבלת הליגה הקיימת כיום. הדו"ח מציע, כי במבחנים ייבדק מדגם מייצג של תלמידים בכל ב"ס במבחר רחב של תחומים, ולא רק בקריאה, כתיבה וחשבון.

כתובת המאמר;

<http://www.guardian.co.uk/education/2009/oct/16/scrap-sats-school-home-work>

דו"ח, שנערך באוניברסיטת קיימברידג' בבריטניה, ממליץ להתחיל את הלימודים הפורמאליים רק בגיל שש. על ממצאי הדו"ח מדווח עיתון ה-Guardian הבריטי, במאמר בשם "הממצאים העיקריים של דו"ח קיימברידג' על החינוך היסודי". המאמר התפרסם בשבוע שעבר.

על פי המאמר, מדובר בדו"ח העצמאי הגדול ביותר על החינוך היסודי שנעשה ב-40 השנים האחרונות בבריטניה. הדו"ח מבוסס על 28 סקרים ו-250 קבוצות מיקוד. בכתיבת הדו"ח השתתפו 14 חוקרים ו-66 יועצי מחקר. בראש מחברי הדו"ח עמד פרופ' רובין אלכסנדר, הנחשב לאחד מאנשי האקדמיה החשובים בבריטניה בתחום החינוך.

הדו"ח מעלה ביקורת חמורה על מדיניות החינוך של ממשלת הלייבור, המנהיגה את בריטניה מזה 12 שנה. מחברי הדו"ח טוענים, בין היתר, כי מאז 1997 התערבה ממשלת הלייבור בדרכי ההוראה בבתי"ס במידה חסרת תקדים, ואילצה את מוסדות החינוך ליישם את תיאוריות החינוך שלה בצורה "סטליניסטית". עוד נטען בדו"ח, כי תוכנית הלימודים בחינוך היסודי צומצמה מאוד, ולא הושאר בה מקום לתחומי דעת כמו אומנות, מוזיקה והיסטוריה. כמו כן, הממשלה הבריטית הנהיגה בחינוך היסודי מבחני הישגים המדרגים את בתי"ס במתכונת של "טבלת ליגה", מה שיוצר לחץ כבד על בתי"ס ובעיקר על התלמידים. הדו"ח ממליץ, כי ילדים מתחת לגיל שש לא ישתתפו בשיעורים פורמאליים. הדו"ח תומך בהרחבת תוכנית הלימודים הטרנס-בית ספרית, המבוססת על משחק, עד לגיל זה. מחברי הדו"ח סבורים, כי הכנסת ילדים למסגרת לימודים בית ספרית פורמאלית כבר בגיל ארבע, כפי שקורה כיום באזורים נרחבים בבריטניה, היא מוטעית. לטענתם, התחלת הלימודים הפורמאליים לפני גיל שש עלולה לפגוע בביטחון העצמי של חלק מהילדים, שאינם בשלים לכך, ולגרור נזק ארוך טווח ללמידה שלהם. במחקר נטען, כי השילוב של התחלה מוקדמת של הלימודים הפורמאליים, מבחני הישגים, והלחץ לעמוד בסטנדרטים שמציבה הממשלה, ייצור דור שלם של תלמידים הסובלים מבעיות נפשיות. הדו"ח מזכיר, כי במדינות אירופאיות אחרות, שבהן הישגי התלמידים גבוהים מאלו של התלמידים הבריטיים, הגיל ההתחלתי ללימודים בביה"ס הוא בדרך כלל 7-6. יש לציין, כי המדיניות הנוכחית של

בבתי"ס של עמל; מודל לאבחון וטיפול בתלמידים לקויי למידה

הפיתוח נעשה בשיתוף עם הממונה על ההוראה לאוכלוסייה בעלת צרכים ייחודיים בקבוצת עמל, שירי אשד-יהושע. עוד נמסר, כי האבחונות מאתרת באופן מהימן ואובייקטיבי לקויות למידה אצל תלמידים. האבחונות כוללת 10 מבחנים, הבודקים מיומנויות שפה – כמו כתיב, תחביר ומורפולוגיה, מיומנויות חשבון ותפקודי קשב. האבחונות בודקת תפקוד התלמיד במיומנויות בסיסיות אלו, שכשל בהן גורר קשיים בלמידה. על פי המידע הנאסף והמנותח באמצעות האבחונות, נבנית תוכנית התערבות אישית לכל תלמיד שנמצא לקוי למידה, ומיושמות המלצות טיפוליות במסגרת הכיתתית. ההתערבות נעשית באמצעות טיפול פרטני או קבוצתי במרכזי למידה בבתי"ס, ובליווי המורים והדרכתם כיצד להתאים את מערכי השיעורים לתלמידים בעלי לקויות הלמידה. ההורים מעודכנים בתהליך האבחון ודרכי הטיפול. סמנכ"ל פדגוגיה בקבוצת עמל, ד"ר רונית אשכנזי, אמרה בכנס: "לא די לאתר תלמידים בעלי לקויות למידה. הטיפול והתמיכה הרגשית מהווים את החלק החשוב והמשמעותי. זוהי העבודה החינוכית המשמעותית ביותר, המאפשרת לתלמידים רבים להמשיך בלימודיהם בהצלחה, ולתפקד היטב בחברה". הממונה על ההוראה לאוכלוסייה בעלת צרכים ייחודיים בקבוצת עמל ציינה בכנס, כי באמצעות האבחונות אובחנו עד כה כ-4,500 מתלמידי בתי"ס של עמל, שבפיקוח משרד התמ"ת, כלקויי למידה, וזכו לטיפול וליווי ברשתות התמיכה הבית ספריות.

מודל לאיתור ואבחון תלמידים לקויי למידה וטיפול בהם, הוצג על ידי קבוצת עמל בכנס בשם "למידה מהצלחות". הכנס התקיים לאחרונה באשכול הפיס אוהל שם ברמת גן. הכנס עסק בתוכניות לקידום והעצמה של תלמידים לקויי למידה, המונהגות בבתי"ס שבפיקוח משרד התמ"ת. מקבוצת עמל נמסר, כי

תערוכה של יוזמות בית ספריות לקידום תלמידים לקויי למידה, שהתקיימה במסגרת הכנס "למידה מהצלחות".

במודל נעשה שימוש בכלי בשם "אבחונות", שפותח בשיתוף עם אוניברסיטת חיפה. האבחונות משמשת לאיתור ואבחון תלמידים לקויי למידה בכיתות י' ו-ט'. בראש פרויקט פיתוח האבחונות עמדה ד"ר מיכל שני, מהחוג ללקויות למידה באוניברסיטת חיפה.

יוזמות חינוכיות

■ הפעילות הסביבתית של המנהיגות הצעירה תיפתח ב"פרשת נוח" – קבוצת המנהיגות הצעירה על שם רועי קליין, של רשת החינוך הממלכתית-דתית אמי"ת, תפתח החודש את פעילותה לשנת הלימודים תש"ע. הפעילות תיפתח באירועי שבת פרשת נוח, הנקראת גם "שבת ברית עולם". הפרשה מספרת על המבול ומסתיימת ב"ברית עולם" בין אלוהים ובין בני האדם, שבה הובטח כי הארץ לא תישחת שנית. ברוח הפרשה, נקבעה השבת ליום של מודעות סביבתית בקבוצת המנהיגות הצעירה. במסגרת הפעילות ילמדו חברי קבוצת המנהיגות את התוכנית "חיבורים – יהדות, סביבה, חברה וקהילה". לאחר מכן יעסקו התלמידים בבתי"ס ובקהילה בעשייה למען הסביבה, מתוך חיבור תורני למקורות. העשייה תכלול פעולות כמו; עידוד התלמידים והציבור לעסוק במיחזור, חיסכון באנרגיה ובמים, מודעות למזון בריא, אימוץ אתר ובניית גינה קהילתית.

■ "ספריית פיג'מה" – שי לכל ילדי הגנים – כל אחד מ-600 תלמידי גני החובה בנצרת עילית יקבל השנה שי מדי חודש – ספר ילדים. הילדים יקבלו את הספרים במסגרת פרויקט בשם "ספריית פיג'מה", שיזם התורם האמריקאי הרולד גרינספון. הספרים שיחולקו במסגרת הפרויקט עוסקים בערכים אוניברסליים ויהודיים. מעריית נצרת עילית נמסר, כי הפרויקט הוא ניסיוני ומופעל בשיתוף עם משה"ח. את תשעת הספרים שיחולקו לילדי הגנים השנה, בחרה ועדה ובה נציגים ממשה"ח ומגופים העוסקים בחינוך, ובהם רשת תל"י, בית המדרש אלול, המדרשה באורנים ומטח. הספרים הודפסו במהדורה מיוחדת, בשם "ספריית פיג'מה". לכל ספר הוספו הצעות להורים לדין ופעילות בנושאים הערכיים העולים ממנו.

■ התלמידים התנסו בסימולציות של נהיגה במצבי סיכון – שכבת י"א בתיכון רמון בהוד השרון השתתפה לאחרונה בפעילות בנושא הנהיגה, שערכו עמותת "אור ירוק" ופיקוד העורף. שעת הפעילות הראשונה הוקדשה להרצאה בת שעה של נציג העמותה על השפעת חוסר הניסיון, הלחץ החברתי והמהירות על הנהיגה. שעת הפעילות השנייה יחדה לפעילות סדנאית, שבמסגרתה עבר כל תלמיד בחמש תחנות הפעלה שהונחו על ידי חיילי ביה"ס לחילוץ והצלה של פיקוד העורף. בתחנות השתתפו התלמידים בסימולציות בנושאים; שמירת מרחק, נהיגה תוך שימוש בטלפון סלולארי, ריבוי משימות, נהיגה תחת השפעת אלכוהול וריכוז בנהיגה. כהמשך לפעילות תוקם בביה"ס קבוצת תלמידים מתנדבים, שתשתתף בהכשרה בת עשרה מפגשים של עמותת אור ירוק. מטרת ההכשרה היא להקנות לתלמידים ידע בנושא נהיגה בטוחה, שאותו יעבירו בכיתות במסגרת שיעורי החינוך.

■ עונדים צמיד עד שגלעד שליט יחזור – בפתח ביי"ס אורט הנרי רונסון באשקלון תלויה מראשית שנת הלימודים כרזה גדולה. הכרזה כוללת את הכיתוב "ותן שיחזור שוב לביתו" ואת תמונתו של החייל החטוף, גלעד שליט. כל התלמידים וצוות המורים והעובדים בביה"ס גם קיבלו צמיד ירוק זוהר, שעליו הכיתוב "גלעד שליט חי". בפתחת השנה אמרה מנהלת ביה"ס, טליה ברקוביץ, לתלמידים ולמורים; "אנחנו – מורים, עובדים ותלמידים, נענוד על פרק ידנו את הצמיד, המזכיר לכולנו כי גלעד חי וכי יש לעשות מאמצים כבירים, ולוותר ויתורים כואבים על מנת שיחזור שוב לביתו. אני מבקשת מכולכם לא להסיר את הצמיד עד אשר יחזור גלעד שליט הביתה. מי ייתן וזה יקרה בקרוב מאוד".

■ מוזיאון ותוכנית לימודים בית ספרית בנושא השואה – ביה"ס היסודי מורדי הגטאות ברמת גן זכה לאחרונה בפרס עמותת המחנכים למלחמה בגזענות ואנטישמיות על שם שלום לוין. הפרס הוענק לביה"ס על תוכנית לימודים שפיתח בנושא השואה, שבבסיסה עומד המונח "התמודדות". התוכנית מיושמת בכל שכבות הגיל בביה"ס. אשתקד גם הוקם בביה"ס מוזיאון ובו מרכזי למידה במגוון נושאים הקשורים לשואה, המותאמים לשכבות הגיל השונות. ראש עיריית רמת גן, צבי בר, בירך את ביה"ס על הזכייה בפרס. בר הוסיף כי התרשם מאוד מהמוזיאון הבית ספרי, ובמיוחד מכך שהתלמידים מקפידים לשמור על מוצגים, המוצגים במרחב פתוח מחוץ למוזיאון. בכוננת העירייה לפתוח את המוזיאון בביה"ס לסירוגין של תושבי העיר.

■ אומנות ומדע משולבים בתוכנית לימודים סביבתית – עבודות תלמידים בנושא שמירת הסביבה וקיימות, מוצגות החל מהשבוע בתערוכה בבניין משה"ח בתל אביב. כ-20 מהעבודות הן של תלמידי שכבת ה' בבי"ס מגד ברעננה. העבודות מסכמות

תוכנית לימודים שפותחה על ידי מורי המדעים והאומנות בביה"ס. שם התוכנית הוא "אומנים בסביבה והסביבה באומנות – טביעת רגל אקולוגית". התוכנית, שפותחה בשנת הלימודים שעברה, משלבת בין מדע ובין אומנות. מטרת התוכנית היא להגביר את המודעות של התלמידים לנושא שמירת הטבע והסביבה, ולעודד אותם לפעול למען מטרה זו.

התוכנית עוסקת במשאבי כדור הארץ וניצולם וכן בשלוש תקופות שונות באומנות הישראלית: אומני בצלאל שתיעדו את ארץ ישראל לפני קום המדינה, כמו נחום גוטמן וראובן רובין; אומנים מתקופת התיעוש והטכנולוגיה, המשתמשים ביצירותיהם במשאבי הטבע, כמו יגאל תומרקין ויחיאל שמי; אומנים אקולוגיים, העוסקים ביצירתם במחאה כנגד השחתת הסביבה, כמו שי זכאי.

עבודות התלמידים המוצגות בתערוכה כוללות ציור ופיסול. אחת העבודות מציגה טביעות אצבע על קרקע, המסמלות את ההשפעה של האדם על סביבתו. חלק מהיצירות המוצגות בתערוכה נעשו בשיתוף עם ההורים.

תוכנית מניעה

■ במחוז חיפה; שת"פ בין משה"ח ושירות המבחן לנוער בתוכנית למניעת התמכרות – משה"ח ושירות המבחן לנוער מפעילים השנה במשותף, לראשונה בארץ, תוכנית למניעת התמכרות בני נוער לסמים ואלכוהול. התוכנית מופעלת בבי"ס על יסודיים במחוז חיפה. ממחוז חיפה נמסר, כי שם התוכנית הוא קד"ם – קבוצת דיון משפחתית. במסגרת התוכנית מתקיימות קבוצות דיון משותפות לצוות ביה"ס ולבני המשפחות של תלמידים, שנתפסו עושים שימוש בסמים. כל קבוצה מגבשת תוכנית פעולה ותמיכה, שתסייע לתלמיד להימנע בעתיד ממצבים דומים. תהליך קבלת ההחלטות מבוסס על לקיחת אחריות ושיתוף פעולה בין כל הגורמים המשתתפים בקבוצה. ממחוז חיפה נמסר עוד, כי בחינוך היסודי במחוז יפעלו השנה כ-10 קבוצות, במסגרת תוכנית נוספת למניעת שימוש בסמים ואלכוהול בשם "אופ"י" – אימון ופיתוח יכולות התמודדות. מטרת התוכנית היא לאתר מוקדם תלמידים שהתנסו בשתייה או בשימוש בסמים, ולטפל בהם בקבוצות בתוך ביה"ס. הגישה הטיפולית של התוכנית היא התנהגותית וקוגניטיבית. יועצות ביה"ס שבהם תתקיים התוכנית,

שתתפו במהלך השנה בהשתלמויות, במרכזי הפסג"ה בקריית מוצקין ובחדרה.

לדברי אירית לויתן, יועצת שפ"י בכירה במחוז חיפה, מזה כשנתיים מועברת גם תוכנית למניעת השימוש באלכוהול בחטיבות הביניים ובכיתות ד' ו' בחלק מבתי"ס היסודיים במחוז. התוכנית מופעלת במסגרת לימודי "כישורי חיים". לדבריה, השנה תורחב התוכנית לכל בתי"ס היסודיים במחוז.

כמו כן השתתפו יועצות המחוז בחופשת הקיץ בהשתלמות בנושא מניעת השימוש באלכוהול. במסגרת ההשתלמות הכינה כל יועצת תוכנית עבודה שנתית בנושא זה, שלפיה תפעל בשנת הלימודים הנוכחית.

ממחוז חיפה נמסר, כי בחיפה, אור עקיבא וחדרה, מתקיים שיתוף פעולה בין מדריכות שפ"י לרשות המקומית בנושא מניעת שימוש בסמים ואלכוהול. כמו כן מקיים המחוז, ביחד עם הרשות למלחמה בסמים בחיפה, תחרות סרטים במגמות התקשורת בעיר, בנושא נהיגה תחת השפעת סמים או אלכוהול.

קול קורא מהתנועה להעצמת הרוח בחינוך

האם את/ה בעל/ת גישה חינוכית מיוחדת וניסיון בהעצמת התפתחותו הנפשית של התלמיד וחנוניותו?
אם כן, אנחנו מעוניינים בגישתך ובניסיוןך.

לפרטים לחץ על הקישור לכנס התנועה בצד שמאל של העיתון

■ משלחת – משלחת ובה כ-40 תלמידים, הורים ומורים מזורנה שבאיטליה, ביקרה החודש בביה"ס הדו-לשוני יהודי-ערבי גליל במועצה האזורית משגב. ביה"ס אירח את המשלחת במסגרת פרויקט בנושא שלום ודו-קיום של ארגון "פרחי השלום". בפרויקט משתתפים תלמידים מביה"ס, מהרשות הפלסטינית ומזורנה.

במהלך הביקור השתתפו חברי המשלחת בשיעורים ובפעילויות של תלמידי חטיבת הביניים בביה"ס, סיירו בקיבוץ אשבל וסעדו ארוחה שהכינו הורי התלמידים.

בחודש הבא תצא משלחת של תלמידי כיתה ט' מביה"ס גליל לוורונה. התלמידים ישתתפו במפגשי היכרות ודיונים עם תלמידים איטלקים ועם משלחת תלמידים ממזרח ירושלים, ויקיימו סיורים משותפים.

מחוז צפון

■ נקי מעישון – מנהלת המחוז, אורנה שמחון, ורופאת מחוז צפון במשרד הבריאות, ד"ר מיכל כהן דר, הפיצו לאחרונה חוזר משותף בכל מוסדות החינוך בצפון. נושא החוזר הוא המאבק בעישון. בחוזר מפורטת תוכנית למניעת עישון בשם "מחוז צפון נקי מעישון", שמובילה ד"ר כהן-דר ביחד עם המחוז. מהמחוז נמסר, כי מדובר בתוכנית אינטגרטיבית, שבה ייקחו חלק מחוז צפון, רשויות מקומיות, קופות החולים והאגודה למלחמה בסרטן. בבסיס התוכנית עומד מודל יישומי, העוסק בהתאמת התרבות הארגונית של הארגונים השותפים למאבק בעישון. המודל יבוצע באמצעות מערכים ארגוניים ותפעוליים, הכוללים חינוך למניעת עישון. בחוזר מצוין, כי הטמעת התוכנית מחייבת שיתוף פעולה בין-תחומי, שייצור מעין "קוד מחוזי" בנושא מניעת העישון, ויסייע לבריאות התלמידים וכלל הציבור.

התוכנית, שכבר מיושמת בכרמיאל ובנצרת, תוטמע בהמשך בקרב כ-300 אלף תלמידים ועובדי הוראה ב-92 הרשויות המקומיות בצפון.

בחוזר מודגש, כי במוסדות החינוך בצפון חל איסור על עישון בחדרי המורים ובחצרות. עובדים ומורים רשאים לעשן רק בחדר עישון מיוחד, וגם זאת רק אם תלמידים אינם נוכחים במקום.

■ צוערים – חמישה צוערים בשירות הציבורי, הלומדים בתוכנית עתידים, השתתפו בשבוע שעבר בסמינר היכרות עם עבודת המחוז. במהלך הסמינר למדו הצוערים על מאפייני

המחוז, מדיניותו, מבנהו הארגוני, העשייה המחוזית ויחסי העבודה בין המחוז ומטה משה"ח. במסגרת הסמינר גם ליווה במהלך השבוע כל צוער אחד מבעלי התפקידים בהנהלת המחוז.

מהמחוז נמסר, כי במהלך הסמינר האזינו הצוערים להרצאות של מנהלת המחוז, אורנה שמחון, בנושא "מאפייני מחוז צפון", מפקחת המחוז, רחל שחם, בנושאים "תוכנית העבודה המחוזית" ו"תהליכי פיתוח והכשרה של עובדי הוראה", סגנית מנהלת המחוז למינהל, ברכה אוחיון, בנושא "מאפייני המינהל במחוז הצפון", וחברי יחידת המחשוב המחוזית, בנושא "ניהול ידע ומאגרי מידע".

מחוז חיפה

■ התיכון הראשון – שר החינוך, גדעון סער, מנהל מחוז חיפה, אהרון זבידה, וראש מועצת זכרון יעקב, אלי אבוטבול, השתתפו ביום שישי שעבר בטקס חנוכת תיכון המושבה בזכרון יעקב. מדובר בתיכון הראשון המוקם ביישוב מאז היווסדו, לפני 127 שנה.

תיכון המושבה הוא תיכון צומח למדעים, אומנויות, חברה וסביבה. בתיכון לומדים תלמידי שכבת כיתות ט', בוגרי בתיה"ס היסודיים ביישוב. לדברי מנהלת מחלקת החינוך, מרים פנויאן, ומפקחת היישוב, לאה יגור, הוצמחו בשנים האחרונות בתיה"ס היסודיים בזכרון יעקב, והפכו משש-שנתיים לשמונה שנתיים. תיכון המושבה נבנה במתכונת פיזית הדומה לזו הקיימת במוסדות להשכלה גבוהה; בביה"ס שלושה מבני לימוד מרכזיים, המוגדרים כ"חוגי לימוד" – החוג למדעים, החוג לאומנויות והחוג לחברה וסביבה. כל מבנה מותאם לתחומי הדעת הנלמדים בו. כך, לדוגמה, במבנה החוג למדעים ממוקמות מעבדות ביה"ס ובמבנה החוג לאומנויות – חדרי המוסיקה והתיאטרון. מנהל ביה"ס הוא גידי פלג.

מחוז תל אביב

■ הוכרז – סרט המדע הבדיוני "בניסקו" הופק אשתקד כפרויקט גמר של תלמידים ממגמת קולנוע ואנימציה בתיכון אלון ברמת השרון. בשבוע שעבר הוכרז הסרט כאחד מעשרת המועמדים הסופיים בתחרות הסרטנים הקצרים וסרטי הרשת הבינלאומית, NextTv.

את הסרט יצרו התלמידים עומר זיגדון (תסריט ובימוי), אופיר קריב, גל ניר וגל פלג. תחרות NextTv נחשבת כיוקרתית, ומיועדת ליוצרי סרטים בגילאי 18 ומעלה. לתחרות

הוגשו כ-700 סרטים מרחבי העולם. הסרטים הזוכים בתחרות יוכרזו ב-4.11.2009. את הסרטים הזוכים יבחר חבר שופטים, המורכב מאישים מתעשיית הקולנוע וממפיקים ראשיים ברשתות הטלוויזיה המובילות בארצות הברית, כמו NBC, ABC, HBO, ומטרת התחרות היא לפתוח את תעשיית הקולנוע והטלוויזיה בארצות הברית בפני יוצרי קולנוע וטלוויזיה מוכשרים מרחבי העולם, תוך שימת דגש על שימוש בטכנולוגיות מתקדמות.

מחוז דרום

■ ביי"ס ספורטיבי – בשבוע שעבר נערך במחוז דרום טקס חלוקת הפרסים השנתי למורים ובתי"ס מצטיינים בהוראת החינוך הגופני. פרסים למורים מצטיינים לחינוך גופני הוענקו למיכל כהן, מבי"ס אשכול בבאר שבע, שרה רבניאם, מתיכון רבין בקריית גת, ורינה ישראל מבי"ס יצחק שדה בדימונה. פרס לבי"ס מצטיין בחינוך הגופני הוענק לתיכון מקיף עומר. מיכל כהן ותיכון עומר גם זכו בפרס הארצי למצוינות בהוראת החינוך הגופני.

בנימוקי מחוז דרום להענקת פרס החינוך הגופני לתיכון עומר מצוין, כי בביה"ס הוקמו מתקני ספורט מגוונים, הכוללים אולם רב תכליתי, מגרש משולב, מגרש דשא לכדורגל, מגרשי טניס ומתקני אתלטיקה. המתקנים משמשים את התלמידים במהלך יום הלימודים ואת מערכת חוגי החינוך המשלים בעומר בשעות אחר הצהריים והערב. מהמחוז נמסר

נציגי תיכון מקיף עומר מקבלים את פרס החינוך הגופני מהנהלת מחוז דרום.

עוד, כי ביה"ס נוטל חלק פעיל בתחרויות של הפיקוח על החינוך הגופני בתחומים רבים, כמו כדוריד, כדורסל, מרוצי שדה, קטרגל, כדורגל, אתלטיקה ושחייה, ומארח תחרויות ספורט מחוזיות. כמו כן מקבל כל תלמיד בתיכון עומר שעתיים שבועיות נוספות של חינוך גופני, במסגרת מערך חוגים שמפעיל ביה"ס במגוון ענפי ספורט.